

УДК 621.783.24:621.1.016.4:669.045

Каюков Юрій Миколайович, доцент, кандидат технічних наук
Чепрасов Олександр Іванович, професор, кандидат технічних наук
Іванов Віктор Ілліч, старший науковий співробітник
Назаренко Ірина Анатоліївна, доцент, кандидат технічних наук

ПРО ВПЛИВ ПАРАМЕТРІВ ФАКЕЛУ НА ЯКІСТЬ НАГРІВАННЯ ЗАГОТОВОК У КАМЕРНІЙ ПЕЧІ З ОДНОСТОРОННІМ БІЧНИМ ОПАЛЮВАННЯМ

Запорізька державна інженерна академія

Виконано чисельні дослідження впливу параметрів факелу на якісні показники нагрівання заготовок у камерній печі з одностороннім бічним опалюванням. Встановлено, що достатньої рівномірності нагрівання заготовок досягають під час спалювання палива у факелі з відносною довжиною підсосу $L_n \sim 0,5$, а також реалізації у період витримки металу імпульсного режиму опалювання.

Ключові слова: камерна нагрівальна піч, сталеві заготовки, параметри факелу, рівномірність нагрівання, імпульсний режим опалювання

Вступ. Для нагрівання сталевих заготовок перед куванням на ЧАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» застосовують полуменеві печі камерного типу з площею поду 29 м^2 . Печі опалюють природним газом, що спалюють у восьми пальниках, розташованих на одній бічній стінці камери у два ряди за її висотою: верхній ряд утворюють пальники типу ГНП-5, нижній ряд – пальники типу ГНП-3. Пальники об'єднано в одну зону регулювання температури за показанням термоелектричного термометра, що встановлено в підвісному склепінні печі. Повітря, що подають на спалювання палива, підігрівують у петльовому рекуператорі, встановленому в димовому лежені. Продукти спалювання палива видаляють через вікна, що рівномірно розташовано вздовж бічних стін печі. Заготовки завантажують на подові підставки та розташовують у напрямі руху нагрівального середовища. У роботах [1,2] описано математичну модель процесу нагрівання металу для печей зазначеного типу.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження впливу параметрів факела на рівномірність нагрівання сталевих заготовок у робочому об'ємі зазначених печей, а також режимів опалювання на якість нагрівання заготовок, а також засвоєння ними теплоти.

Головна частина досліджень. Розрахунки виконували за вихідними даними: паливо – природний газ з теплою згоряння $Q_n^p = 35,6 \text{ МДж/м}^3$; температура підігрівання повітря – $250 \text{ }^\circ\text{C}$; температура витримки металу у печі – $1160 \text{ }^\circ\text{C}$; метал, що нагрівають – заготовки перерізом $400 \times 360 \text{ мм}$ із сталі Р6М5; футерівка печі – одно- та двошарові стінки, які виконано з

шамотного та пінодіатомітового матеріалів. Теплофізичні властивості металу та елементів футерівки печі задавали за даними робіт [3,4].

Відносну довжину шляху підсосу факела L_n обчислювали з використанням співвідношення

$$L_n = \frac{\ell_n}{b}, \quad (1)$$

де ℓ_n – довжина шляху підсосу факела, де міра вигорання палива, згідно з роботами [5,6], складає $0,85$; $\ell_n \approx 0,7\ell_\phi$; ℓ_ϕ – довжина факела від виходу з пальника до поперечного перерізу на його осі, де значення середнього хімічного недопалу палива становить 2% ; b – геометричний розмір робочої камери печі у напрямі розвитку факела.

Для кількісної оцінки впливу відносної довжини шляху підсосу факела на інтенсивність процесу нагрівання в робочому об'ємі печі застосовували відносне засвоєння теплоти садкою сталевих заготовок Q у період підйому температури:

$$Q = \frac{Q_\Sigma}{Q_{\Sigma\text{max}}}, \quad (2)$$

де Q_Σ – сумарне засвоєння теплоти заготовками, що нагрівають, для факела певної довжини; $Q_{\Sigma\text{max}}$ – максимальне (у інтервалі змінювання відносної довжини підсосу факела L_n) сумарне засвоєння теплоти заготовками.

Як свідчить аналіз змінювання значень Q (табл. 1), у дослідженому інтервалі параметра L_n максимальну інтенсивність тепловіддачі має факел за $L_n = 0,1$. Під час збільшення значень параметра L_n до $0,5$ зафіксовано незначне зниження засвоєння теплоти заготовками Q , що пов'язано з поширенням зони інтенсивного вигорання палива та зменшенням температурного натиску між факелом і поверхнею заготовки, що

нагрівають. За $L_n > 0,5$ довжина факела перевищує розміри робочої камери печі, що супроводжується істотним зниженням рівня засвоюван-

ня теплоти та появою хімічного недопалу палива.

Таблиця 1 – Відносне усвоювання теплоти та тривалість періоду підйому температури печі за змінюванням довжини підсосу факела

Назва параметра	Відносна довжина шляху підсосу факела, L_n						
	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,8
Відносне засвоювання теплоти металом Q	1,0	0,995	0,992	0,985	0,972	0,955	0,875
Тривалість періоду підйому температури τ_n , год.	8,20	8,15	8,10	8,00	8,10	8,42	10,0

Окрім того, встановлено, що під час змінювання параметра L_n відбувається зміщення зони високої температури нагрівального середовища відносно пічного термоелектричного термометра. Так, за $L_n = 0,1-0,4$ спостерігають деяке зменшення, а за $L_n = 0,4-0,5$ деяке збільшення значень параметра τ_n . Наступне збільшення параметра L_n призводить до зниження тепловіддачі в робочому об'ємі печі, в тому числі до поверхні

пічного термодатчика, що сприймає теплоту, а також значного зростання тривалості періоду підйому температури у печі.

Розподіл температури нагрівального середовища $T_{нс}$ та відносної щільності осьового променистого результуючого теплового потоку $\bar{q}_{вiдн}$ в робочому об'ємі печі, що розділено за шириною на п'ять зон (1-5), наведено в табл. 2.

Таблиця 2 – Температура нагрівального середовища та відносна щільність осьового променистого результуючого теплового потоку в робочому об'ємі печі

Параметр L_n , м	Температура $T_{нс}$, °С					Параметр $\bar{q}_{вiдн}$ *			
	номер газової зони					межа між зонами			
	1	2	3	4	5	1-2	2-3	3-4	4-5
0,1	1410	1220	1170	1140	1125	2,42	2,62	2,05	1,29
0,2	1350	1255	1175	1142	1125	1,35	2,44	2,02	1,26
0,3	1220	1315	1190	1145	1125	-0,55	1,81	1,89	1,25
0,4	1095	1290	1220	1150	1130	-1,60	0,69	1,56	1,18
0,5	990	1260	1245	1170	1135	-2,28	-1,33	0,98	1,05
0,6	915	1250	1265	1205	1160	-2,65	-1,60	1,09	0,79
0,7	850	1210	1265	1230	1185	-2,98	-2,55	-0,70	0,40
0,8	805	1175	1265	1245	1210	-3,45	-3,55	-1,65	-0,08

Примітка: * «+», «-» - напрям вектора параметра $\bar{q}_{вiдн}$ в сторону розвитку факела та пальника відповідно

Розрахунки дозволили встановити (табл. 2), що для факелів максимальної довжини осьові результуючі теплові потоки орієнтовано до пальникових пристроїв, а для факелів мінімальної довжини – у бік розвитку факела. За значенням параметра $L_n = 0,3-0,7$ осьові результуючі теплові потоки спрямовано у протилежні сторони від перерізу, де температура нагрівального середовища досягає свого максимального значення, одночасно їх найбільш рівномірний розподіл зафіксовано для факела з $L_n = 0,4-0,5$.

Для якісної характеристики впливу довжини факела на умови нагрівання заготовок у робочому об'ємі печі застосовували критерій нерівномірності розподілу теплових потоків K_q :

$$K_q = \frac{q_{\max}}{q_{\text{сеп}}}, \quad (3)$$

де $q_{\max}$, $q_{\text{сеп}}$ – відповідно максимальна та середня щільність результуючого теплового потоку на поверхні садки металу, що нагрівають, для факела певної довжини.

Якість нагрівання металу оцінювали критеріями $\sigma_{1\Delta T}$ і $\sigma_{2\Delta T}$, де $\sigma_{1\Delta T}$, $\sigma_{2\Delta T}$ – середньоквадратичні відхилення від середнього значення відповідно різниці температур між показанням пічного термодатчика та температурами поверхні металу T_n у зонах 1-5 і перепадів температури між поверхнею T_n і тепловим центром садки металу T_u , що нагрівають, у вказаних зонах.

Таблиця 3 – Якісні показники роботи нагрівальної печі за змінюванням параметра L_n факела

Параметр	Параметр L_n						
	0,1	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8
K_q	1,26	1,21	1,17	1,08	1,07	1,12	1,15
$\sigma_{1\Delta T}, ^\circ\text{C}$	45,00	31,00	22,40	18,40	22,50	29,30	34,40
$\sigma_{2\Delta T}, ^\circ\text{C}$	12,50	9,20	7,00	4,60	5,50	7,70	5,40

Результати досліджень (табл. 3) показали, що:

– змінювання значень критеріїв K_q , $\sigma_{1\Delta T}$ і $\sigma_{2\Delta T}$ залежно від параметра L_n має екстремальний характер;

– за $L_n = 0,5-0,6$ зафіксовано найбільшу рівномірність нагрівання заготовок;

– нерівномірність нагрівання досягає свого максимального значення за $L_n = 0,1$;

– за $L_n > 0,6$ спостерігають зниження якісних показників нагрівання заготовок.

Одним з напрямів підвищення якості нагрівання металу може бути застосування імпульсного режиму опалювання [7]. Такий режим передбачає забезпечення постійної витрати палива у період підйому температури в печі та його ім-

пульсне подавання у період витримки. Тривалість подавання палива під час одного імпульсу для початкового періоду витримки є максимальною, а для кінцевого періоду має мінімальне значення [8-10].

Порівняльну оцінку якості нагрівання металу за імпульсним і традиційним режимами опалювання здійснювали по завершенні періоду витримки однакової тривалості. Розрахункові середні значення температури нагрівального середовища $T_{нс}$, поверхні T_n і теплового центру металу $T_{ц}$, що нагрівають, а також значень перепадів ΔT_n і $\Delta T_{ц}$ між зонами печі за $L_n = 0,5$ подано у табл. 4.

Таблиця 4 – Розподіл температури по завершенні періоду витримки металу в зонах печі за існуючим (I) та імпульсним подаванні палива (II)

Параметри	I					II				
	номер зони					номер зони				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
$T_{нс}, ^\circ\text{C}$	1120	1235	1185	1155	1145	1110	1220	1195	1170	1155
$T_n, ^\circ\text{C}$	1145	1165	1160	1145	1140	1145	1160	1165	1155	1150
$T_{ц}, ^\circ\text{C}$	1135	1160	1155	1145	1135	1140	1160	1160	1150	1140
$\Delta T_n, ^\circ\text{C}$	18	5	9	12	20	10	3	5	7	10
$\Delta T_{ц}, ^\circ\text{C}$	10	6	6	8	9	8	4	3	6	7

Встановлено, що імпульсне подавання палива забезпечує ступінчасте змінювання довжини факела від максимального до мінімально припустимого значення, а, також дозволяє використовувати переваги довгого факела у період витримки печі.

Наявність пульсуючого факела сприяє зниженню нерівномірного розподілу температури нагрівального середовища у зонах печі та, відповідно, збільшенню рівномірності розподілу теплових потоків на поверхні заготовок, що нагрівають. Одночасно досягають підвищення температури в останніх за ходом факела газових зонах, що сприяє збільшенню теплового вмісту металу.

За імпульсним режимом опалювання характер змінювання перепадів температури за зонами печі у кінці періоду витримки порівняно із значенням таких показників по завершенні періоду підйому температури в печі залишається не-

змінним. В той же час за традиційним режимом опалювання печі зменшення довжини факела супроводжується зміщенням зони максимальної температури нагрівального середовища до кореня факела та зниженням рівномірності поля температури. Зіставлення рівномірності нагрівання металу в такому разі показує поліпшення якості нагрівання за імпульсним режимом опалювання печі: так, значення різниці температури для поверхні металу на момент видачі з печі не перевищує $11 ^\circ\text{C}$, тоді як за традиційним режимом опалювання складає $20 ^\circ\text{C}$.

Висновки. Результати досліджень у нагрівальній печі камерного типу з одностороннім бічним опалюванням показали достатню якість нагрівання заготовок під час спалювання палива у факелі з відносною довжиною підсосу $L_n \approx 0,5$. Зіставлення якості нагрівання заготовок за різних режимів опалювання печі свідчить про перевагу імпульсного режиму, що полягає у прак-

тично двократному пониженні кінцевого значення перепаду температури на поверхні металу на момент його видавання з печі.

Бібліографічний перелік

1. **Ревун, М. П.** Математическое моделирование нагрева металла в пламенной печи камерного типа (сообщение 1) / М. П. Ревун, Ю. Н. Каюков, А. И. Чепрасов, В. И. Иванов // *Металлургія : наукові праці ЗДІА*. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2009. – Вип. 20. – С. 130-140.
2. **Ревун, М. П.** Математическое моделирование нагрева металла в пламенной печи камерного типа (сообщение 2) / М. П. Ревун, Ю. Н. Каюков, А. И. Чепрасов, В. И. Иванов // *Металлургія : наукові праці ЗДІА*. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2011. – Вип. 23. – С. 163-171.
3. **Лисиенко, В. Г.** Интенсификация теплообмена в пламенных печах / В. Г. Лисиенко. – М. : *Металлургия*, 1979. – 224 с.
4. **Лисиенко, В. Г.** Теплофизика металлургических процессов / В. Г. Лисиенко, В. И. Лобанов, Б. И. Китаев. – М. : *Металлургия*, 1982. – 239 с.
5. **Расчеты нагревательных и термических печей:** справочник / Под ред. *В. М. Тымчака* и *В. Л. Гусовского*. – М. : *Металлургия*, 1983. – 481 с.
6. **Казанцев, Е. И.** Промышленные печи. Справочное руководство для расчетов и проектирования / Е. И. Казанцев. – 2-е изд. – М. : *Металлургия*, 1975. – 367 с.
7. **Ревун, М. П.** Интенсификация работы нагревательных печей / М. П. Ревун, В. И. Гранковский, А. Н. Байбуз. – Киев : *Техника*, 1987. – 137 с.
8. **А. с. 1086023 СССР, МКИ³ C21D 9/70.** Способ отопления камерных нагревательных печей / М. П. Ревун, Я. Ю. Сайфаров, Ф. Ф. Франк и др. Заявлено 12.08.82; опубл. 14.04.84. Бюл. № 14.
9. **Ревун, М. П.** Система импульсного отопления камерных нагревательных печей / М. П. Ревун, Ф. Ф. Франк, Б. Г. Высочин и др. // *Сталь*. – 1983. – № 9. – С. 84-87.
10. **Ревун, М. П.** Импульсное отопление нагревательных колодцев / М. П. Ревун, А. И. Чепрасов, Ю. Н. Каюков и др. // *Черная металлургия*. – 1987. – № 8 (1036). – С. 58-59.

Каюков Юрий Николаевич, кандидат технических наук, доцент кафедры теплоэнергетики и гидроэнергетики, Запорожская государственная инженерная академия (Украина, Запорожье). E-mail: lenajura2010@gmail.com

Чепрасов Александр Иванович, кандидат технических наук, профессор кафедры теплоэнергетики и гидроэнергетики, Запорожская государственная инженерная академия (Украина, Запорожье). E-mail: alex.i.chep-rasov@gmail.com

Иванов Виктор Ильич, старший научный сотрудник кафедры автоматизированного управления технологическими процессами, Запорожская государственная инженерная академия (Украина, Запорожье). E-mail: vitas1850@gmail.com

Назаренко Ирина Анатольевна, кандидат технических наук, доцент кафедры теплоэнергетики и гидроэнергетики, Запорожская государственная инженерная академия (Украина, Запорожье). E-mail: teplogidro@gmail.com

О ВЛИЯНИИ ПАРАМЕТРОВ ФАКЕЛА НА КАЧЕСТВО НАГРЕВА ЗАГОТОВОК В КАМЕРНОЙ ПЕЧИ С ОДНОСТОРОННИМ БОКОВЫМ ОТОПЛЕНИЕМ

Выполнены численные исследования влияния параметров факела на качественные показатели нагрева заготовок в камерной печи с односторонним боковым отоплением. Установлено, что достаточную равномерность нагрева заготовок достигают при сжигании топлива в факеле с относительной длиной подсоса $L_n = 0,5$, а также реализации в период выдержки металла импульсного режима отопления.

Ключевые слова: камерная нагревательная печь, стальные заготовки, параметры факела, равномерность нагрева, импульсный режим отопления

Kayukov Yuri, candidate of technical sciences, Associate Professor of Department of Heat and Power Engineering and Hydro Power Energetic, Zaporizhzhia State Engineering Academy (Ukraine, Zaporizhzhia). E-mail: lenajura2010@gmail.com

Cheprasov Alexander, candidate of technical sciences, Professor of Department of Heat and Power Engineering and Hydro Power Energetic, Zaporizhzhia State Engineering Academy (Ukraine, Zaporizhzhia). E-mail: alex.i.chep-rasov@gmail.com

Ivanov Victor, Senior Staff Scientist of the Department of Automated Control by Technological Process, Zaporizhzhia State Engineering Academy (Ukraine, Zaporizhzhia). E-mail: vitas1850@gmail.com

Nasarenko Irene, candidate of technical sciences, Associate Professor of Department of Heat and Power Engineering and Hydro Power Energetic, Zaporizhzhia State Engineering Academy (Ukraine, Zaporizhzhia). E-mail: teplogidro-

energetik@gmail.com

ABOUT INFLUENCE OF TORCH PARAMETERS ON QUALITY OF HEATING OF BILLETS IN CHAMBER FURNACE WITH ONE-SIDED LATERAL HEATING

Numerical researches of influence of torch parameters on the high-quality indexes of heating of billets in a chamber furnace with the one-sided lateral heating are executed. It is set that sufficient evenness of heating of billets arrive at incineration fuels in a torch with relative length of aspiration $L_n = 0,5$, and also to realization in the period of self-control of metal of the pulse-mode of heating.

Keywords: chamber heater furnace steel billets, parameters of torch, evenness of heating, pulse-mode of heating

Стаття надійшла до редакції 14.02.2019 р.
Рецензент, проф. І.Г. Яковлева

Текст даної статті знаходиться на сайті ЗДІА в розділі Наука
<http://www.zgia.zp.ua>